

1. Yhteenveto

Talouden näkymät

Vaikka euroalueen taantuma päättyy v. 2013, pysyy talouskasvu myös jatkossa hitaana. Suomen BKT supistuu 0,5 % v. 2013. Vuonna 2014 kokonaistuotanto lisääntyy 1,2 % kotimaisen kulutuksen ja viennin tukemana.

Kokonaistuotannon aleneminen kahtena vuotena peräkkäin 2012—2013 heijastuu julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkinen talous pysyy alijäämäisenä lähivuodet. Suomen taloutta vaivaavat samanaikaisesti rakenteelliset kasvun ja julkisen talouden kestävyiden ongelmat sekä vaikea suhdannetilanne.

Talouspolitiikan linja

Talouden kasvun edellytysten vahvistaminen ja hyvinvointivaltion rahoituksen turvaaminen ovat pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen finanssi- ja talouspolitiikan keskeiset haasteet.

Hallitus on asettanut tavoitteekseen tasapainottaa valtiontaloutta ja kääntää valtionvelka selkeään laskuun suhteessa kokonaistuotantoon vaalikauden loppuun mennessä. Tavoitteisiin pääsemiseksi hallitus on sitoutunut toteuttamaan valtion tuloihin ja menoihin kohdistuvia sopeutustoimia sekä uudistamaan talouden rakenteita talouden kasvun vahvistamiseksi. Lisäksi hallitus aloittaa kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi tarvittavat toimet vuoteen 2015 mennessä.

Suomen julkisen talouden tavoitteenasettelua määrittää myös EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti asetettava keskipitkän aikavälin tavoite, joka asetetaan julkisyhteisöjen rakenteelliselle rahoitusasemalle. Vakausohjelmassa keväällä 2013 tavoite asetettiin -0,5 prosenttiin BKT:sta.

Hallitus on päättänyt välittömistä valtion menoja vähentävistä ja tuloja lisäävistä toimista niin hallitusohjelman ja ensimmäisen kehyspäättökseen yhteydessä kuin kevään 2012 ja 2013 kehyspäättöksissä. Toimet toteutetaan asteittain ja ne kohentavat valtion rahoitusasemaa nettomääräisesti yhteensä n. 4,8 mrd. eurolla vuodesta 2017 lukien.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan sekä valtion että koko julkisen talouden velka kasvaa suhteessa kokonaistuotantoon ennustejakson ajan. Lisäksi julkisyhteisöjen velka ylittää EU:n perustamissopimuksessa asetetun 60 prosentin viitearvon v. 2014. Valtiontaloudelle asetettua alijäämätavoitetta ei saavuteta. Lisäksi julkisen talouden rakenteellinen alijäämä on jäämässä tavoitteeksi asetettua suuremmaksi.

Tuloarviot

Vuonna 2014 budjettitalouden tulojen (pl. lainanotto) arvioidaan olevan n. 47,2 mrd. euroa ja verotulojen n. 40,1 mrd. euroa. Budjettitalouden tulot kasvavat vajaa 3 % verrattuna vuodelle 2013 budjetoituun (ml. lisätalousarvioesitykset). Kokonaistuotannon supistuminen v. 2013 ja vaatimaton talouskasvu v. 2014 rajoittavat veropohjien kasvua.

Veroperustemuutokset

Mittaluokaltaan merkittävin veropoliittinen ratkaisu on yhteisö- ja osinkoverouudistus. Talouskasvun, työllisyyden ja yrittäjyyden tukemiseksi yhteisöverokantaa alennetaan 4,5 prosenttiyksiköllä 20 prosenttiin samalla kun osinkotulojen verotusta muutetaan. Veropohjaa laajennetaan elinkeinoverotuksessa poistamalla edustuskulujen vähennysoikeus, rajoittamalla yritysten korkomenojen vähennysoikeutta ja muuttamalla pitkäikäisten investointien poistot hyödykekohtaiseksi.

Vuonna 2014 voimaan tulevat veropoliittiset sopeutustoimenpiteet koostuvat pääosin valmisteverotuksessa tehtävistä veronkorotuksista: alkoholijuomaveron, tupakkaveron ja virvoitusjuomaveron korotusten arvioidaan lisäävän valtion verotuloja yhteensä 230 milj. euroa ja liikennepolttoaineiden veronkorotuksen ja sähköveron korotuksen 195 milj. euroa.

Pääomatuloverotuksen progressiorajaa alennetaan siten, että 40 000 euron ylittävältä osalta pääomatulon vero on 32 %. Asuntolainan korkomenojen vähennyskelpoisuutta rajoitetaan edelleen 5 prosenttiyksiköllä. Kilometrikorvausten verotuksen perusteita muutetaan. Hallituksen päätöksen mukaisesti ansiotuloveroperusteita ei tarkisteta inflaation ja ansiotason nousun mukaisesti v. 2014. Ansiotuloverotuksen oikeudenmukaisuutta

edistetään kasvattamalla työtulovähennystä ja perusvähennystä. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 2 400 euroon.

Määrärahat

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 53 920 milj. euroa, mikä on n. 0,6 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2013 varsinaisessa talousarviossa. Hintatason nousu ja talousarvioesityksen rakennemuutokset huomioiden hallinnonalojen määrärahat alenevat reaalisesti n. 2,9 % vuoden 2013 varsinaisen talousarvioon verrattuna.

Hallituksen päätökset valtiontalouden sopeuttamiseksi hillitsevät menokasvua ja alenavat valtion menoja talousarviovuonna nettomääräisesti n. 0,6 mrd. eurolla vuoden 2013 säästöihin verrattuna. Säästöjä kohdistuu aiemmin päätetyn mukaisesti mm. kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen, puolustusvoimien toimintamenoihin ja materiaalihankintoihin sekä kehitysyhteistyömenoihin. Valtiontalouden määrärahatason alenemiseen vuoteen 2013 verrattuna vaikuttaa myös mm. viennin jälleenrahoituksen ja alusluotuksen siirtyminen Finnveran kautta toteutettavaksi.

Määrärahatasoa korottavat toisaalta hallituksen päättämät lisäpanostukset mm. nuorten yhteiskuntatutkimukseen ja kouluttamattomien varannon purkuun, sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen, LNG-terminaaleihin investoimiseen ja uuden kasvurahaston pääomittamiseen. Menoja lisäävät myös eräät automaattitekijät, kuten laki- ja sopimusperusteiset hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä valtion eläkemenojen kasvu.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2012 tilinpäätös	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys	Muutos, % 2013—2014
Ansio- ja pääomatulovero	7 869	8 597	8 879	3
Yhteisövero	2 906	3 198	2 477	-23
Arvonlisävero	15 814	16 803	17 030	1
Muut verot	10 731	11 325	11 671	3
Muut tulot	8 413	7 110	7 139	0
Yhteensä	45 733	47 033	47 196	0
Nettolainanotto ja velanhallinta ¹⁾	4 703	7 503	6 724	-10
Tuloarviot yhteensä	50 437	54 536	53 920	-1
Kulutusmenot	13 612	13 969	14 093	1
Siirtomenot	34 684	36 543	36 640	0
Sijoitusmenot	3 257	2 150	1 355	-37
Muut menot	1 893	1 873	1 832	-2
Määrärahat yhteensä	53 446	54 536	53 920	-1
Tilinpäätösali jäämä (ml. edelliset vuodet)	-607			

¹⁾ Sisältää nettoutettuna velanhallinnan menoja -64 milj. euroa v. 2012, -50 milj. euroa v. 2013 ja -50 milj. euroa v. 2014.

Vaalikauden kehys ja jakamaton varaus

Vaalikauden kehys vuodelle 2014 on 42 796 milj. euroa. Talousarvioesityksen kehyseen luettaviksi määrärahoiksi ehdotetaan 42 513 milj. euroa. Näin ollen vuodelle 2014 jää n. 83 milj. euron jakamaton varaus 200 milj. euron lisätalousarviovarauksen ohella.

Toimenpiteet työllisyyden ja kasvun tukemiseksi

Vuonna 2014 käynnistetään pitkäaikainen kasvurahoitusohjelma vahvistamaan pääomasijoitusmarkkinoita ja tukemaan pk-yritysten kasvua. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomittamiseen ehdotetaan 30 milj. euroa, joka käytettäisiin uuden kasvurahastojen rahaston perustamiseen. Tavoitteena on vähintään 100 milj. euron rahasto, johon sijoitukset tehdään markkinaehtoisesti. Osana kasvurahoitusohjelmaa Finnvera Oyj:lle ehdote-

taan 5 milj. euron pääomainanaa käytettäväksi Aloituserahasto Vera Oy:n pääomittamiseen. Rahasto tekee sijoituksia aikaisen vaiheen teknologiayrityksiin sekä teknologiain-
tensiivisiin tai innovatiivisiin palveluyrityksiin. Lisäksi alkavan kasvuvaiheen yrityksille
tarjottavat rahastosijoitukset siirretään Tekesin hoidettavaksi. Toimintaa varten peruste-
taan sijoitusyhtiö ja toimintaan arvioidaan käytettävän vuosittain 20 milj. euroa.

Vuonna 2015 voimaan tulevaan rikkidirektiiviin sopeutumista helpotetaan 90 milj. eu-
ron investointituen myöntämisvaltuudella nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalin
rakentamiseen. Lisäksi energiatuen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 60 milj. euroa,
josta 20 milj. euroa on varattu merituulivoiman demonstraatiohankkeelle.

Suurimmilla kaupunkiseuduilla aiesopimusten tavoitteena on eheidien, toimivien ja kil-
pailukykyisten kaupunkiseutujen luominen. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon li-
säämiseksi Helsingin seudun aiesopimuskunnille voidaan myöntää määräaikaista käyn-
nistysavustuksia yhteensä 10 milj. eurolla. Aiesopimusalueilla asuntotuotantoa ediste-
tään lisäksi kunnallistekniikka-avustuksilla, joita myönnetään enintään 15 milj. euroa.
Valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon ehdotetaan 1 040 milj. euron korkotuki-
valtuuksia sekä 285 milj. euron takauslainavaltuuksia. Erityisryhmien asuntojen rakenta-
mista ja korjaamista ehdotetaan tuettavaksi korkotuen lisäksi 120 milj. euron investoin-
tiavustuksilla. Rakennusalan työllisyyden edistämiseksi käyttöön otettuun määräaikai-
seen asuinrakennusten korjaamisen käynnistysavustukseen kohdennetaan 100 milj. eu-
roa vuodelle 2014. Lisäksi asuntojen korjaus- ja energia- avustuksiin osoitetaan yhteen-
sä 43 milj. euroa.

Julkisten tietovarantojen
avaaminen

Joukkoliikenteen reitti- ja aikataulutiedot sekä liikenneverkkotiedot muutetaan mak-
suttomiksi, johon ehdotetaan n. 1,5 milj. euroa. Myös sää- ja tutkatiedot sekä lentokent-
tähavainnot muutetaan maksuttomiksi, johon osoitetaan yhteensä 5,2 milj. euron lisära-
hoitus. Myös Liikenteen turvallisuusvirastolle (0,9 milj. euroa) ja Tilastokeskukselle
(0,3 milj. euroa) ehdotetaan määrärahalisäyksiä julkisten tietovarantojen avaamiseen.

Ns. työurasopimuksen
myötä muutoksia työttö-
myysturvaan

Työllisyyden edistämiseksi alle kolmen vuoden työhistorian omaavien ansiopäivära-
hakauden enimmäiskesto aika lyhenee 400 päivään, työssäoloaika lyhenee 34 viikosta 26
viikkoon ja työllistymistä edistävästä aktiivitoimenpiteistä kieltäytyminen 250 ensim-
mäisen työttömyyspäivän aikana lyhentää päivärahaa 100 päivällä. Ansiopäivära-
han korvaustasoja vähennetään ja työllistymistä edistäviin aktiivitoimenpiteisiin osallis-
tuvilla maksetaan muutosturvan mukaista päivärahaa. Muutokset tulevat voimaan
1.1.2014. Vaikutus valtion menoihin on vähäinen v. 2014.

Osatyökykyisten työllistämisen toimenpideohjelma käynnistetään. Pilotointiin on va-
rattu 0,4 milj. euroa vuodelle 2014. Osatyökykyisten työllistymisen helpottamiseksi eh-
dotetaan osasairauspäivärahaa enimmäiskestoa pidennettäväksi 120 päivään. Vai-
kutukset valtion kustannuksiin on vähäinen. Ammatilliseen kuntoutukseen pääsemisen kri-
teerit lievennetään, mikä lisää valtion menoja 2,4 milj. eurolla v. 2014.

Nuorten yhteiskuntata-
kuu ja opintojen tukemi-
nen

Nuorten yhteiskuntatakuun toteutusta jatketaan. Ammatillisen peruskoulutuksen opis-
kelijapaikkoja ehdotetaan lisättäväksi n. 700 keväällä 2013 kehyspäätöksen mahdollaista-
maan tasoon nähden, mikä tarkoittaa 3 milj. euron valtionosuuden lisäystä. Valtakunnal-
lisen työpankkikokeilun kohderyhmää laajennetaan koskemaan nuorisotakuun piiriin
kuuluvia nuoria, joilla ei ole ammatillista perustutkintoa. Laajennukseen ehdotetaan 0,5
milj. euron määräraha.

Opintoraha ehdotetaan sidottavaksi indeksiin 1.8.2014 lukien. Lisäksi opintolainan
valtioneuvakausia ehdotetaan korotettavan 100 eurolla 400 euroon kuukaudessa. Opinto-
lainavähennysjärjestelmä ehdotetaan korvattavaksi tutkinnon tehokkaampaan suoritta-
miseen kannustavammalla opintolainahyvitysjärjestelmällä. Maahanmuuttajille tarkoi-
tettu lukio- ja ammattikorkeakouluopetukseen valmistava koulutus otetaan opintotuen
piiriin.

Kuntatalous	<p>Kokeilua YTHS-mallin soveltuvuudesta ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon järjestämistavaksi jatketaan.</p> <p>Kuntien valtionavut ovat v. 2014 yhteensä n. 10,6 mrd. euroa, josta laskennalliset valtionosuudet n. 9,6 mrd. euroa. Valtionavut vähenevät n. 1½ % vuoteen 2013 verrattuna.</p> <p>Kuntatalouteen kohdistuu 362 milj. euron valtionosuussäästö, minkä lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotuksia, mikä vähentää kuntatalouden valtionosuuksia 36 milj. eurolla. Toisaalta kuntien saamia tuloja korottaa jäteveron tuottoa vastaava valtionosuuksien lisäys (70 milj. euroa) sekä kiinteistöjen arvostamisperusteiden tarkistaminen kiinteistöverotuksessa (100 milj. euroa). Valtion toimenpiteiden arvioidaan menojen, tulojen ja veroperustemuutosten kokonaisvaikutuksena heikentävän kuntien rahoitusasemaa 257 milj. eurolla verrattuna vuoteen 2013.</p>
Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen	<p>Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen kohdennetaan asteittain 130 milj. euron lisäys vuoden 2015 tasolla. Vuonna 2014 vanhuspalvelulain toimeenpanoon osoitetaan 54,5 milj. euroa. Omaishoidon tukipalvelujen parantamiseen kohdennetaan edelleen 10 milj. euroa. Valtionosuuksiin lisätään oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämiseen 8,45 milj. euroa v. 2014. Vuositasolla valtionosuuksien lisäys olisi 13,1 milj. euroa. Lastensuojelun kehittämiseen suunnataan v. 2014 valtionosuutta 4,65 milj. euroa, josta toimeenpanokustannusten osuus aloitusvuonna olisi 1,25 milj. euroa.</p> <p>Työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen parantamiseksi otetaan käyttöön joustava hoitoraha, mikä kannustaisi myös lyhyen osa-aikatyön tekemiseen. Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmille maksettava osittainen hoitoraha ehdotetaan korvattavaksi uudella joustavalla hoitorahalla. Valtionosuuksia lisätään 11 milj. eurolla uudistuksen aiheuttaman lisääntyvän päivähoidon tarpeen johdosta.</p>
Valtiontalouden tasapaino	<p>Valtion talousarvioesitys vuodelle 2014 on 6,7 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden alijäämän arvioidaan olevan v. 2014 n. 6,6 mrd. euroa eli -3,3 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.</p>
Valtionvelka	<p>Vuoden 2014 lopussa valtionvelan (ml. rahastotalouden velan) arvioidaan olevan n. 100 mrd. euroa, mikä on n. 49 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan korkomenoiksi arvioidaan n. 1,8 mrd. euroa, mikä on suunnilleen vuoden 2013 tasoa. Vaikka valtionvelka kasvaa, korkomenot pysyvät matalina alhaisten korko-oletusten vuoksi.</p>

Kuvio 1. Valtionvelan kehitys, mrd. euroa ja % suhteessa BKT:hen

